

ISSN: 1857-6710

Бр. 45

Цена: 50 ден.

мај 2013

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ДВАЕСЕТ И ЕДНА ГОДИНА ВОЕНА ПОЛИЦИЈА НА АРМ

РАСТЕШЕ ЗАЕДНО СО АРМИЈАТА

РОДОВАТА РАМНОПРАВНОСТ И РОДОВАТА ПЕРСПЕКТИВА ВО ОДБРАНАТА

РАМНОПРАВНИ И ВО ВОЈНА И ВО МИР

★ АРМ - НАТО ★ РАПОРТИРАЊЕ ★ ОРУЖЈЕ ★ ВОЕНА ИСТОРИЈА ★ ИГРИ И СИМУЛАЦИИ ★

КАРТОГРАФИЈАТА Е ИЗРАЗ НА КУЛТУРАТА НА ЕДНА ДРЖАВА

ОДБЛИСКУ СО ДОЦ. Д-Р ЦАНЕ КОТЕСКИ, ПРОФЕСОР ПО
КАРТОГРАФИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Тематски атлас за Мариово и Раечката Котлина; книгата „Сливот на Црна Река“; проект за издавање на книга за туристичка картографија, прва ваква во Македонија; монографија за родното место, селото Беровци – се дело на доц. д-р Цане Котески. Следат туристичката и стопанската карта на Прилеп, етнолошка карта за Мариово и Раечката Котлина – први карти за температури и врнежи со пресметки на микрорегион за 20 години назазад. Тука е и тематската карта за Долнени, Тополчани и Витолиште, како и бројни компјутерски топографски, тематски карти направени по стандардите на НАТО. Сите овие и други дела, макотрпен труд на професорот по тематска и воена картографија, доц. д-р Цане Котески, се од стратегиско значење за полицијата, за одбраната, за локалната самоуправа, за пожарникарите и други.

Котески е прилепчанин, еден од тројцата доктори по картографија во државата. Веќе пет години е активен професор на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, на Факултетот по туризам и бизнислогистика во Гевгелија. Предава на насоките за туризам, гастрономија исхрана и диететика во Штип и во Скопје, на хотелско-ресторанската насока во двата градови и на Факултетот за природно-технички науки на Катедрата по географија во Штип.

ТУРИЗМОТ Е РЕНЕСАНСА

Професорот Котески е амбициозен човек. Неколку денови во неделата редовно патува за Штип, за Гевгелија, за Скопје. Не му е тешко но, сепак, вели дека не е едноставно. Но, тоа не е ништо во според-

БРОЈНИ НАГРАДИ

Професор доц. д-р Цане Котески е наградуван за многу научни трудови и проекти. ФАРЕ го наградил за проектот „Влијанието на патните комуникации врз просторната разместеност и демографскиот развој на селата во старата општина Прилеп во периодот од 1953–1991 година и нејзината поделба на пет општини: Прилеп, Долнени, Тополчани, Кривогаштани и Витолиште“.

Францускиот културен центар го наградил со прво место во 1999 година за проектот „Перспективен

развој, изградба и значење на микрокомулациите за развој на земјоделството во новосоздадените општини: Прилеп, Долнени, Кривогаштани, Тополчани, Витолиште“.

Награден е и за проектот „Украсен камен и за наоѓалиштата“, а второ место освоил за „Денудациони релјефни форми на планината Златоврв и новосоздадените општини Прилеп и Долнени“. Освоил и други награди, како и многу први места на државни и на регионални натпревари со своите ученици.

ба со исполнувањето на животната желба да биде професор по географија и картографија по неколку години работа во средните училишта во Прилеп. Тој е мошне трудољубив. Околу 1.000 студенти годишно ги запознава со тајните на туристичката картографија, дисциплина која го освоила високото образование, но треба ист архин и за средното.

„Медицинскиот факултет и Факултетот за туризам во Штип се вистинска ренесанса. Туризмот е атрактивна гранка која отвора врати за работа кај нас и во странство. Завршени студенти отвораат туристички агенции. Користат туристички карти. А секој град треба да има и лиценциран туристички водич. Нашите студенти практика стекнуваат во Америка, во Грција, во Хрватска, во Анјаска, во Германија“, ни кажа Котески. Покрај научноистражувачка работа на Факултетот, тој две години е член и на Сенатот на Универзитетот во Штип и член на Географското друштво на ПМФ.

КАРТОГРАФИЈАТА – НЕГОВА ПАСИЈА

Лавина информации, податоци и фотографии, ги собира, ги средува и ги презентира, или во труд или на разни симпозиуми, домашни и меѓународни конгреси, преку теми од географијата, туризмот, сообраќајот и слично. Познавањето на неколку странски јазици му помага постојано да се усовршува во согласност со промените на специфичниот позив - картографијата.

„Просторот е лабораторија без која не се може. Сè што постои во него од археолошки локалитет, музеј, сообраќај, треба да се забележи при изработката на една карта. Тоа е макотрпна, тешка и скапа работа. Пред сè, теренска. Но, културата на една држава се гледа преку картографијата. Таа е алка за развој на сите гранки, меѓу кои и науката“, вели професор доц. д-р Цане Котески. Моментално е посветен на изработката на книга за туристичка картографија. Прва од таков вид во Македонија.

„Интересна област за проучување. Доказ за работа. Кадарот од таа област е малоброен, а потребни се најмалку 5-6 илјада евра за реализација. Парите беа причина што не изработив џебна карта на Прилеп и карта со план на градот на пано. Но, никогаш не е доцна. Ова сè уште постои како идеја“, оптимист е доц. д-р Котески. Затоа, пак, за две години изработил туристичка карта на Прилеп во дигитална и печатена форма која излегла 2006 година во 2.000 примероци. Секоја сезона е потребна нова

ЧЛЕН НА ГЕОГРАФИЧАРИТЕ НА ПМФ

Пред да се ангажира на Штипскиот универзитет „Гоце Делчев“, Котески бил член на Еколошкото друштво „Дервен“, претседател на Комисијата за географија и астрономија, бил дел од еколошки и други друштва, а моментално е член на Географското друштво на Македонија на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

серија од картата но, се нема пари. Котески изработил и електронска стопанска карта. И таа чека спонзор за да се издаде.

„На терен работевме околу 250 луѓе. Кога еднаш ќе се издаде стопанска карта, таа треба да се ревидира по пет години. Неопходно е да се забележат промените и движењата во стопанскиот живот“, објаснува професорот, потенцирајќи дека наредно што следи е изработка на катастарско-геодетски карти, после легализацијата на дивоградите и изработка на урбанистичките планови.

„Ниедна институција во државата нема комплетни податоци за просторот. Затоа, секој труд врзан со картографијата и туризмот бара теренски истражувања“, забележува Цане Котески. Вели, картографијата е благородна наука која бара тимска работа. Него на терен го придружуваат колегите, доц. д-р Никола Димитров од Битола и професор д-р Благоја Маркоски.

ДА СЕ ОСТАНЕ ЧОВЕК И НА ТЕРЕН

Професорот Котески кажува дека развиењето на земји го ценат поединецот и неговиот труд. Таму, вели, полесно може да се издаде книга отколку овде. Затоа неговиот „Тематски атлас за Мариово и Раечката котлина“ е преведен на англиски јазик и ќе се издаде во европска држава чие име сè уште не го обелоденува. Атласот е на микрорегион, на 300 страници, со 50 тематски карти, 61 фотографија и преку 50 илјади податоци според број на жители-поделби според пол, возраст, natalitet, mortalitet, брачна состојба, институции и слично. Детално се обработени преку илјада километри за две-три години - теренски и архивски.

„За два месеци посетивме 35 населби. Разговаравме со многу луѓе. Квалитетна информација се добива со вистински пристап и однос со луѓето. Секаде не помага

листот и моливот“, раскажува доц. д-р Котески. Објаснува дека на терен се работи со топографски карти, а во градовите со планови. Дури ни воените лица не можат да сработат вежба без топографски и воени карти, а Воената академија при Универзитетот во Штип проучувала воена картографија како посебна област.

АМБИЦИОЗНИ ТРУДОВИ

Годината 2012 ја крунисал со издавање на научниот труд „Сливот на Црна Река“, доказ за неизмерна трудољубивост, ентузијазам и љубов кон професијата.

„Јас сум теренец. По три години амбициозна работа, поминати и истражени 400 населби и аналитички освоена површина од 5774,99 km² по течението на Црна Река добивме прецизна слика за релјефот, климата, хидрографијата, биогеографијата, рудните богатства, миграцијата, сообраќајот, туризмот и сл. Од 577,94 km², 4.869,72 km² се во Македонија, а 905,27 km² во Грција. Иако беше ризично, одевме и таму. Во книгата има 24 карти од населбите и сите појави во просторот“, деталзира професорот.

Работата на факултетот му е преокупација. Но, емотивно е врзан за родното село Беровци за коешто подготвува и монографија. На монографијата работи 3-4 години и не брза со истражувањата, зашто собира податоци за корените на секоја фамилија поединечно. „Оваа проблематика е поврзана со мојата професија. Ги истражувам корените на фамилиите, што за мене претставува голем предизвик. Почнувајќи од веродостојни документи, од архиви на РМ, на Турција и на соседните земји, стигнав 600 години наназад на стелбата. Монографијата ќе има 700 до 1000 страници. Имам 30 страници само архивски материјал и околу 500 фотографии од разни временски периоди. Кај моите корени стигнав до деветтото колено. Притоа користам теренски истражувања, архивски, прашалник по домаќинствата - сами да кажат што паметат за фамилијата и слично“, објаснува доц. д-р Цане Котески. Тој е дециден, дека во 21 век културниот живот е незамислив без карта.

„Децата од мали се учат на ориентација. Картата е составен дел на воспитно-образовниот процес и животот воопшто“, заклучува професор доц. д-р Цане Котески, кој гледа со оптимизам на развојот на картографијата во иднина.

Васе Митреска

